

moramo visoko zbornico nadlegovati s ponavljanjem svojih zahtev.

Nikdo ne more nam čitati, da kaj nemogočega zahtevamo, da prestopajo naše terjatve meje skromnosti. (Dobro! na desnici.) Mi ne posegamo v pravice drugih; nazaj potisnjeni z obširnega ozemlja ki so je v starodavnosti naši pradedi imenovali svojino, ki je segalo s panonske nižave daleč v Tirolsko in na Gorenje Avstrijsko, želimo, da ohranimo narodna svojstva na bornim koščku zemlja, ki je nam še ostal, ter najdemo pot do kulture, z naravnim sredstvom materinščine. In kako stališče zavzemljejo vladni organi v boji, kateri nam usiljuje nagon po razširjenji premočnega nemškega in italijanskega soseda.

Kar se dostaje pravosodne uprave, s hvaležnostjo priznati moram, da se vendar prizadeva zadostiti dejanskim razmeram in pravnim zahtevam prebivalstva slovenskega in imeli bomo v specijalni debati vsekako še priložnost, dokazati ničevnost napadov, ki so se že zgodili ali se pa napovedujejo proti vodji pravosodnega ministerstva z one strani.

Nadalje tudi priznavam, da se je na Kranjskem pod Taaffejevim ministerstvom mnogokaj obrnilo na bolje. Nehal je pritisk prejšnjih vlad in numerično razmerje; 450.000 Slovencev proti 50.000 Nemcem je vendar činitelj, ki se naravno pokazati mora.

Toda naj smo že dobili kar koli pod Taaffejevo vlado, vse je in ostane negotovo, vse je v nevarnosti, dokler tlači naše soplemenike na Štajerskem, Koroškem, in Primorskem oni nasilstveni pritisk, ki ni nehal pod vlado Taaffejevo, niti malo prenehal, temveč se še povečal. (Prav dobro na desnici.) In tu se mora povedati: žalostno je, da so baš organi vlade, katero že deset let tako nesebično podpiramo, da so baš ti organi orodje za narodno zatiranje. Posebno na Koroškem oblastva — in tu začenjam z deželnim predsednikom (Poslanec Klun: Prav dobro!) — s tako gorečnostjo delujejo pri ponemčevanju, da bi pruski minister Gossler utegnil kar zavidati lavore gospodu Schmiedtu Zaierowu.

Naš naučni minister; katerega toliko proslavljajo zaradi njegove energije in delavnosti, ki po mojem mnenju mnogo avtoritete svoje po nepotrebnem trati za malenkosti, je gluh za naše zahteve; resolucije visoke zbornice prezira z neko ponosno ravnodušnostjo in malomarno gleda, kako se dan za dnevom lojalnemu narodu krati pravica in zakon.

Mika me, da bi to dokazal, toda skušnjava hočem premagati, kajti imeli bomo v podrobni debati še dovolj priložnosti, da formulujemo zahteve svoje.

Storili bomo popolnem svobodno, odkritosrčno bomo povedali resnico, kakor jo je naš zastopnik dr. Tonkli v budgetnem odseku. Poslali nas neso na Dunaj, da bi se komu poklanjali. Naša najvišja naloga je, da izrazimo v besedah čujstva svoja, ki se gibljejo v globčini naše narodne duše, in zameriti se nam ne more

če ta čustva neso najprijetnejša, ko že zastonj čakamo desetletja, ko so nas varale že tolikrat nade in smo doživeli tako britke skušnje s sedanjim našim naučnim ministrom.

Molčim o tem in omejiti hočem se na to, da navedem nekatere številke, ki se tičejo naše ožje domovine.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 19. maja. (*Razstave, ptujci, državni zbor.*)

Razstave v slavljenje 40letnice cesarjevega vladanja se zelo mnogobrojno obiskujejo in obiskovalci vsi brez izjeme izrekajo svojo zadovoljnost, mnogokrat tudi občudovanje v lepoti vseh treh razstav. Kader mi preostaja kaj več časa, popišem tudi jaz za čitatelje Noviške v velikih potezah vse tri razstave. Dosedaj ogledal sem si umetniško razstavo v hiši umetnikov ob Dunajšici pod Eliizabetinim mostom, ki veže srednje mesto s predmestjem Videnskem — prav na drobno. Bil sem v njej trikrat, vselej po 2—4 ure, pa pojdem še. — Ptujcev prihaja na Dunaj prav zelo veliko, kamor se človek ozre, povsod nahaja skoraj same ptujce. V gostilnah, kavarnah, na večjih sprehajališčih, vidiš skoraj zgol ptujce toda Avstrijce, v Praterji doli pa že celo.

V državnem zboru se marljivo in vtrudljivo, toda požasi naprej pomika razprava o državnem proračunu. Trgovinski minister Baquehem imel se je braniti zoper silno hude napade zaradi severne železnice, zaradi vožnine ogerskega žita in moke, najdalj in najbolj prazna slama pa se je mlatila, zavolj neke železniške resolucije, pri kateri je bil stavljen poseben predlog manjsine, v kateri se je zahtevalo, naj vlada predloži zbornici vse nadrobnosti, kako sestavlja pri voznini lastne železniške stroške. Dalmatinski poslanec Klaič priporočal je zvezo dalmatinskih železnic z onimi Ogorske in pa naših državnih železnic. Vladni zastopnik dal mu je pomirljiv, vendar pa le akademični odgovor.

V četrtek popoldne že precej pozno pričela se je razprava poljedelskega ministerstva. Prvi govornik je bil nek dr. Milner, nemec s severne Češke, ki je bil še le pred kratkem izvoljen in je v zbornici prvič spregovoril, bil je svoj čas člen češkega deželnega kulturnega sveta in govor njegov vrtil se je po kratkem uvodu, v katerem je s krepkimi besedami brez vsakega dokaza mahal po poljedelskem ministerstvu, prestopil je k tožbam zaradi zatiranja zgol nemške kmetijske družbe na Češkem. To tarnanje trajalo je celo uro ter je bilo sklenjeno z neko splošno politično grožnjo, da se nemški del odluši od češke dežele.

Potem je prišel k besedi ob 1/4 na 4. ko je seja že 5 ur trajala, prvi govornik za proračun dr. Poklukar.

Ta zavrnil je začetkom govora očitane predgovornika zoper sedanjo vlado, priznajoč da ima kmetijstvo boriti se zoper veliko in težkih težav in zaprek, da je pa pri takih zaprekah naj pred treba premisliti ali so take, da jih more odstraniti ministerstvo ali pa vlada, naj bode že imena, katerega koli.

Da je pa ravno sedajna vlada mnogo storila za kmetijstvo v kljub slabih splošnih državnih denarnih razmer in stalnega primanjkljaja, dokaže govornik iz številnih državnih proračunov počenši z letom 1868 do 1878, dalje 1883 in 1888. Državne podpore za kmetijstvo znašale so leta 1878. 370.000 gld., leta 1888. znašajo 498.500 gld. skupna svota povzdigi kmetijstvo namenjenih podpor pa je znašala leta 1878. 2.523.320 gld., leta 1888. pa znaša: 4.934.690 gld., toraj skoraj še enkrat toliko. Tudi pri državnih gozdih, rudniskih grajščinah kaže se napredek dohodkov ako ravno imajo te posestva in podjetja boriti se z enakimi težavami, kakor kmetijstvo sploh. Govornik omenja še posebej državnih gozdov na Kranjskem, rudnika Idrijskega in prestopi potem k posebnem gospodarskem razmeram na Kranjskem. —

Drugi dan v petek, nadaljevala se je ta razprava in bo, kakor kaže v torek sklenjena, potem je še rešiti pravosodno ministerstvo.

Iz Ljubljane. — Binkošti praznovali smo letos tudi po Slovenskem v resnici krasne. Vreme bilo je, razun v Ljubljani, komaj vidljivega dežja proti Logatcu tje pa prav izdatnega naliiva zelo lepo. V Ljubljani, posebno pa na kolodvorih, videti je bilo mnogo ptujcev, ker vsled železničnih zvez postali so binkoštni prazniki dnevi splošnega romanja navskriž države. Z Dunaja prihaja brezštevilnih potovalcev v dežele okoli, deželani pa vrejo na Dunaj, da si v praznikih in lepem letnem času ogledajo tamošnje nove zanimivosti. Na Kranjsko izrekoma mnogo ptujcev vleče Postojnska jama, Bled, Kamnik, pa tudi belo Ljubljano si ptujci radi ogledavajo. — Vrh tega privrejo birmanci v Ljubljano z vseh delov dežele, in botri razkazavajo se v svoji lepoti in v deloma jako okusnih narodnih nošah. Tako je bilo tudi letos veliko število birmancev in pred Šenklaščem pa tudi po drugih krajih mesta bilo je vse živo binkoštnih prazničnih gostov.

— Državni zbor pričel je minuli četrtek razpravo proračuna poljedelskega ministerstva. Koj prvi dan, akoravno v neugodni, pozni uri, prišel je k besedi naš poslanec dr. Poklukar, ki je priznavajoč sicer splošno-neugodne razmere s številkami prejšnjih proračunov in letošnjega, zavračal neopravičene napade prvega govornika na poljedelskega ministra. Prestopivši k gospodarskim razmeram dežele Kranjske ponovil je dr. Poklukar ono priznanje in pa posebne zahvale, katere je že deželni zbor kranjski pri različnih prilikah izrekel gospodu poljedelskemu ministru, potem pa je navajal posebne želje in prošnje glede različnih strok gospodarstva: rastlinstva, živinoreje in zboljšavanja, izre-

koma odstranjenja škode po vodah, vse to v velikih potezah, ter je sklenil svoj eno uro trajajoči govor s prošnjo, da bi vlada v prihodnje z enako naklonjenostjo pa z izdatnejšimi podporami na pomoč prihajala poljedelstvu dežele Kranjske. — Prilično prijavimo ves govor, danes pa že lahko omenimo, da se je minister govorniku jako ljubeznjivo zahvalil za izrečeno mu priznanje glede izrečenih želja pa je odgovoril minister: pred vsem se moram zahvaliti za migljaje, katere mi je dal na različne strani poslarec dr. Poklukar. Gotovo se bodo v poljedelskem ministerstvu najtemeljitejše pretresali in v kolikor je mogoče, se bodo tudi spolnili. — Po končanem poljedelskem ministerstvu pride na vrsto ministerstvo pravosodja, kjer bode zopet poslanec dr. Ferjančič branil stališče narodnosti slovenske v področji pravosodja.

— Posvetovanje zastopnikov kmetijstva prične se jutri dne 24. maja ob 10. uri dopoldne v poljedelskem ministerstvu na Dunaji v ta namen, da bi se rešilo vprašanje: ali in kako bi se mogli kmetovalci samineposredno vdeleževati zalaganja vojaštva s potrebnimi poljskimi pridelki: kruhom, ovsom, senom, slamo in drvimi. — Vprašanje to proži in razpravlja se že več let v krogih zastopnikov kmetijstva. Morebiti, da se sedaj s posredovanjem poljedelskega ministerstva najde način, po katerem se glede teh pridelkom vstreže enako kmetovalcem, kakor vojaštvu. Za zastopnika c. kr. kmetijske družbe Kranjske izbral je njen glavni odbor, svojega člana, državnega poslanca dr. Poklukarja.

Vprašanje konverzije kranjskega zemljiško-odveznega dolga rešeno je že toliko, da je v malo pričakovati, da vlada predloži državnemu zboru načrt zakona, v katerem se za konverzijo izreče prostost pristojbin in se vlada pooblasti, v smislu konverzije predrugačiti s kranjsko deželo sklenjeno pogodbo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Budgetna razprava bliža se svojemu koncu. Za ta teden ostal je samo še mali del poljedelskega ministerstva in pa pravosodno ministerstvo in videti je, da se poljedeljski proračun reši brez posebnih razprav, pri pravosodnem ministerstvu bodo pač štajerski in koroški, morebiti celo primorski nemškutarji in lahoni brusili svoje jezike zoper zapoved ministra Pražak-a, da se imajo na slovenske prošnje v slovenskih ali jezično mešanih krajih tudi vknjižbe izvrševati slovensko, toda z ministrom Pražak-om borijo se za narodno enakopravnost vsi slovaški in pravični nemški poslanci, posebno pa pravična stvar sama in zato mora zmagati ta in ojstrost nasprotovanja je le dokaz več, kako hudo je ponemčevanje samo zadeto po ministrovni naredbi.

Izmed razstav je sedaj najbolje obiskovana obrtnijska v rotundi v Praterji, binkoštno nedeljo in pone-